

REVISTA ENCICLO- PEDICĂ

REVISTĂ PERIODICĂ LUNARĂ

Răspunďtor: Ioan Corbu, Cluj, Str. Gen. Grigorescu 16.

Se împarte gratuit, în librării 3 Lei exemplarul

Armele lor

La articolul nostru din urmă „Fonetisti și străinismele”, în care s'a văďut atins și dl „fonetist” G. Reviga, ca se nu ne rămână dator, ne-a dat un răspuns, care nu putea fi calificat mai bine decât cum l-a intitulat însuși autorul: „Naivitate” (Adevărul, Nr. 15.250--933). N'a răspuns la nici una din chestiile atinse, se vede că au fost bine atinse și fără puțință de răspuns. În întregă „Naivitatea” nu afli decât naivități, dar ce e mai grav e că mai sunt și falsificări și înjurături. Când cine-va își ie refugiu la asemenea arme, e semn că a pierdut lupta. Neavând ce răspunde, începe acățându-se de titlul acestei reviste, ca și d-l Graur, injurându-o („fițucă”).

Falsifică d-l Reviga, când face solidari „în bolșevism sau idiotie” academicieni, specialiști universitari... Eu am numit (adecă „denumit” pe franțuzește) „bolșevism sau idiotie”: a apăra că e bine și românește și nu o rătăcire, se uciďi „limba vechiă și înțeleptă”, și se o înlocuiești cu tóte țigánismele — și nu cred, că se află un Român adevărat, care se nu judece tot așe. Că dl R, și alți colegi de redacție s'au identificat — n'avem ce le face. Noi luptăm contra degenerări și desmățului școlei fonetiste, și am mai arėtat în acėsta revistă, că sub „fonetisti” înțelegem niște contrari imaginari, nu pe toți cei ce scriu după ortografia fonetică. Contrari acești-a devin reali, împielitați numai atunci, când apăra pe față rătăcirile școlei fonetiste. Cunosce și eu profesori universitari, specialiști, cari nu se simt atinși și insultați prin acėstă luptă, și chiar o apróbă în bună parte. Aflăm dór aceste idei și îndemnuri chiar în introducerea d-lui prof. S. Pușcariu la Dicționarul Academiei: „Multe din cuvintele vechi... și dialectale merită să fiă întrebuințate de toți Români... și să fiă împrespėtate, recucerindu-li-se locul *usurpat de venetici*.” Apare de aici destul de lămurit, că nici d-sa n'a înțeles, că sunt a se introduce în limba literară tóte străinismele („venetici”). Fiind însă folosite de scrietori români,

căta să fiă luate și esplicate în Dicționar, ca să șciă tótă lumea care e „limba vechiă” și cari sunt vinituri (venetici). Dar lumea, chiar și cea oficială, s'a lăsat întiie răpită, apoi terorizată de demagogia (la modă) a școlei fonetiste. Altcum așe esageréză și degeneréză tóte reacțiunile. E timpul însă să ciuntăm aceste esagerări, să nu lăsăm să créscă córnela până la ceriu.

Că scriu șe și nu șe, cum îi place d-lui R. — noi am aréat în „Ortografie”, că pentru ce scriem așe, și am motivat cu legile fonetice și gramaticale românești, nu cu l. latină, dar d-l R. nu aréat pentru ce nu e corect așe. D-sa află póte de prisos să o arete, căci fiind „un mare naiv”, crede că ortografia fonetică e o ortografie ideală, pe când de fapt e lipsită de ori-ce principii, bazându-se numai pe reguli arbitrare, cum am aréat în „Ortografie”. E o falsificare transcrierea cuvintului: „răspunđător” cu „respondetor”. Nu e scuză, că n'are semnele ă, đ. Dacă nu le are, nu era iertat să-mi impute, că scriu „respondetor”, asta e o falsificare intenționată, ca să ducă pe cititori în rătăcire, că sunt un „epigon al școlei latiniste”.

Ne mai aréat d-l R., cee-a ce am aréat și eu, că „sursa d-lui Corbu de informațiuni este Dicționarul Academiei” (și al d-lor Candrea, Șăineanu). Și acum să vedeți logica d-lui R.: „Dacă d-l Corbu nu șcie mai mult decât Dicționarul, ci mai puțin, de ce vre să dea lecții autorilor Dicționarului și să-i învețe cum să scriă și ce să scriă?”. Curat ca în đicala: „unde dai și unde crépă, unde o dóre și unde o légă”. Trebuie să fiă un „mare naiv” d-l Reviga, ca să judece așe, dacă nu cumva falsifică intenționat și aici. Noi am făcut în această revistă distingere între Dicționar și limbă, dar d-l R. se vede că nu póte, sau nu vre să facă. Noi am aprobat, că e bine și corect, că se ieu în Dicționar tóte străinismele, ca să le putem recunoșce, dar am criticat, că nu e corect ca să se întroducă tóte aceste străinisme în limba literară, și că e o crimă să ucidem și să înlocuim cu ele „limba vechiă și înțelptă” românească. Pentru acest principiu lupt eu, și pentru acésta nu am lipsă să fiu mai învățat decât autori Dicționarului, n'am lipsă să învăț turcește, bulgărește, etc. . . . pot să mă folosesc de rezultatele studiilor lor (etimologiile). Unde am afirmat eu, d-le Reviga, că autori Dicționarului sunt „incapabili și ignoranți”, și deci n'aș avè dreptul să-mi „bazez teoriile pe afirmațiile lor”? Sau d-l R. e un mare falsificător, sau un „mare naiv”, care nu înțelege de ce e vorba și ce se discută aici. Tot falsificare e și în imputarea, că „fabric limbı speciale” — eu, care apăr „limba vechiă și înțelptă”, și nu cei ce o prefac în un jargon țigănesc, și vor „unificarea” limbilor?!

După ce mă numește „singurul epigon al școlii latiniste” (altă falsificare), îmi impută, că eliminez toate (!?) cuvintele, despre cari știu că nu sunt latinești, sau grecești (nu d-l R. scrie „epigon” în loc de „urmaș”?) d. e. în loc de *a adopta*, scriu *a înfia*. Așe exemplu mai ȃic și eu. *Adoptare* (fr. adopter) nu e latin? Și acum sē vedeți minunăție. Un latinist eliminēză cuvinte latinești, și le ie în apărare un contrar al școlii latiniste. Dar d-l Reviga, ca oricare fonetist, m-ar ierta bucuroasă eliminez cuvintele latinești, dar nu-mi pōte ierta, ca sē le înlocuiesc cu „limba vechiă și înțelptă”, ci numai cu favoritele lor țigănisme, căci numai așe se pōte ucide limba românească Și pentru aceste naivități și falsificări d-l Reviga ar aștepta sē-l „cred pe cuvint” și „sē-l privesc cu respect” (ca pe domnul ipistat?), căci dōr d-sa „stă alături de specialiști universitari, de academicieni, de autori Dicționarului...

O singură obiecțiune a d-lui R. o aflu de interes, deși nu sunt de o părere cu d-sa. E obiecțiunea că folosesc pe „*înfia*, chiar când e vorba de *adoptarea* unei idei”. Și de ce n'ar fi bine ȃis „a înfia o idee”, ca „a adopta o idee”? Nu se ȃice despre o „idee” că e „fētul, copilul” lui ȃutare? Și atunci pentru ce nu s'ar putē „înfia” acest copil străin?. Dar în articolul meu nu era vorba chiar de „înfiarea unei idei”, ci a unei „limbi” străine, a unor cuvinte străine. Dar d-l R. ca tōtă lumea și-a împuiat urechile cu „adopta”, introdus de mult după datina fonetistă fără a căuta că aveam, sau nu, lipsă de el (pot sē fiă și cazuri, unde sē nu se pōtă înlocui cu „înfia” d. e. a „adopta” o metodă), și acum nu-i mai sună bine „înfia”, pentru că fonetiști nu-l folosesc de loc, nici în înțelesul original, căci eli numai „limba vechiă și înțelptă” nu o pot suferi. Pentru a-l convinge pe d-l R. că obiecțiunea contra lui „înfia” aici nu e întemeiată, îi citez din „Cuvinte copiate”, unde d-l Graur spune cu drept cuvint despre o eventuală traducere a lui „restaurant” cu „reparator” sau „dregător” (am arētat în „Ortografie” pentru ce scriem așe): „E evident că pentru noi ar fi fost tot una, căci nimic nu ne împiedică sē legăm de cuvintul *dregător* înțelesul de *restaurant*” — și cu atât mai ușor sē legăm de cuvintul *înfia* înțelesul de *adopta*, care-l are în original, deci îl putem lega și figurat — e chestie numai de dare. Aflu de interes sē fac aici o constatare. D-l R. îmi impută, că eliminez din frazele mele, ca „epigon al școlii latiniste”(?) tōte(?) cuvintele, cari nu sunt latinești(?), și acēsta nu e o piedică, cum vedeți, ca sē scriem *românește*, și chiar mai românește decât fonetiști, și sē ne putem înțelegē (scrisul), nici n'am „fabricat limbi speciale” -- d-l R. nu m-a imputat decât

pe „infia“. Altă constatare e că contrarii cei mai „agresivi“ și mai „maniaci“ ai curatului limbei românești sunt străini. Dar atacurile lor ne-au fost mai de folos pentru această problemă decât *tăcerea Românilor* (a presei).

Țin să fac o observare la „Cum se pronunță“ (adecă „se rostesc“ — d-l R. nu e „epigonul școlii latiniste de comică amintire“) neologisme. Ca regulă se poate admite să se rostescă, cum spune d-l Reviga, ca în original, mai ales din englezește. Dar câtă să facem și excepții, mai ales din franceză, când rădăcina cuvintului o avem și în românește, în care caz vom respecta rădăcina românească. Așe, nu e corect, cum am vădit scriindu-se „șaretă“ după fr. „charette“, a cărui rădăcină „car“ o avem și în românește. Dacă nu traducem pe „charette“ cu „căruță“, cărei-a îi corespunde, ci vrem un termen specialist pentru o anumită căruță mai elegantă, îi vom dice corect „caretă“, nu „șaretă“, refăcând după românește și rădăcina, cum s'a refăcut terminațiunea.

Chiar în aceste zile citesc în ziare despre activitatea unei asociații, ce-și dice: „Gândirea europeană“. Ce rușine, ca limba neolatină să ne prezentăm Europei cu ungurismul impropriu „gândire“ făurit de bolșevismul școlii fonetiste, care nu vre, sau nu e în stare să prețuiască nobleța „cugetărei“ românești, întărind prin asta propaganda dușmanilor noștri, cari au tot interesul să ne defaime, că suntem o limbă incultă, plină de străinisme, care nici nu merită numele de *neolatină*, ceea ce pare adevărat, dacă n'am știut nici „cugeta“ până ce nu ne-au învățat foști asupritori a „gândi“. Nu era o necesitate nici de metru, nici de rimă, să fiă cucuiat ungurismul „gândire“, ca și la revista „Gândirea“, iar în Cluj la revista Astrei noastre culturale „Gândul românesc“ (specificat „românesc“, căci „gândul“ e unguresc — de ce nu-l „copieză“ încalete în original: „gond“?); iar după ce le-au cucuiat în titlu, le folosesc aieptativ (ostentativ), sugrumând „cugetul și cugetarea“ românească, aruncate la muzeu ca niște vechituri fără preț.*)

Academia e dată să pună odată capăt bolșevismului și desmățului școlii fonetiste, care ne ucide și ne spurcă limba vechiă și înțeleptă, înlocuindu-o cu toate țigănișmele democratice, fără nice o nevoie. Nu putem vedea în acest desmăț geniul creator și reformator al limbei românești, care ați nu poate fi altul decât conștiința națională *românească* — adecă *neolatină*.

(P. S. La obiecțiunile din „Unirea“ (Blaj) Nr. 39 vom răspunde în N-ruul venitor).

*) Epidemia e în creștere, se anunță revista: „Gândul liber“, un nou nucleu bolșevic pentru sugrumarea „cugetului“ românesc.

D-Sale Dlui
P. T. D.

Liceul de Stat
Redacția